

Smjernica Mreže za aktivaciju mladih

Ova publikacija je isključiva odgovornost Udruga Zamisli.

Kontakt korisnika za više informacija o publikaciji i projektu:

Udruga Zamisli
Avenija Marina Držića 71/A
10 000 Zagreb
mob.: 091 594 72 88
<https://zamisli.hr/>

Kontakti za više informacija o EU fondovima:

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
Miramarska cesta 22, 10 000 Zagreb
tel. 01 6400 600
fax. 01 6400 600
fondovi@mrrfeu.hr
<https://razvoj.gov.hr/>
www.strukturnifondovi.hr

**POBOLJŠANJE VIDLJIVOSTI
I INFORMIRANOSTI
O RADU SAVJETA MLADIH**

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Smjernica

Poboljšanje vidljivosti i informiranosti o radu savjeta mladih

Sadržaj

1. UVOD	2
1.1. Što su savjeti mladih?	2
1.2. Kako se biraju savjeti mladih?	2
1.3. Kako se određuje broj članova u savjetima mladih?	4
2. NACIONALNI ZAKONODAVNI OKVIR	5
2.1. Zakon o Savjetu mladih	5
3. INTERNACIONALNI ZAKONODAVNI OKVIR	7
3.1. Europska povelja o sudjelovanju mladih u životu općina i regija	7
3.2. Europska povelja o radu s mladima na lokalnoj razini	8
4. PREGLED RADA SAVJETA MLADIH	10
5. SAVJET ZA MLADE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE	12
6. PREGLED PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA	13
7. PROBLEMI U RADU SAVJETA MLADIH	18
7.1. Izbor članova savjeta mladih i uključenost različitih grupa mladih	18
7.2. Osposobljenost članova savjeta mladih	19
7.3. Problem informiranosti o savjetima mladih i vidljivosti savjeta mladih	19
8. PREPORUKE	22
8.1. Institucionalizacija rada Savjeta mladih na razini Republike Hrvatske	22
8.2. Jačanje vidljivosti Savjeta mladih u Hrvatskoj	22
8.4. Transparentniji, inkluzivniji i unificiraniji izborni proces	26
9. ZAKLJUČAK	28
10. LITERATURA	30

1. UVOD

1.1. Što su savjeti mladih?

Prema Zakonu o savjetima mladih (čl. 2), savjeti mladih su savjetodavna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja promiču i zagovaraju prava, potrebe i interese mladih na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini.

Savjet mladih mogu se osnovati na:

- Općinskoj razini
- Gradskoj razini
- Županijskoj razini

Zakonom je omogućeno osnivanje savjeta mladih kao savjetodavnih tijela vijeća gradskih četvrti Grada Zagreba ako je tako uređeno Statutom Grada Zagreba.

Savjeti mladih su, dakle, savjetodavna tijela u jedinicama lokalne i područne samouprave koja se bave pitanjima od važnosti za mlade na lokalnoj i regionalnoj razini.

Iako mladi nisu izravno definirani u Zakonu o savjetima mladih, iz članka 3. može se iščitati da su mladi osobe od petnaeste do navršene tridesete godine života.

1.2. Kako se biraju savjeti mladih?

Prema Zakonu o savjetima mladih, za člana savjeta mladih kandidirati se mogu mladi od petnaeste do navršene tridesete godine života koji imaju prijavljeno prebivalište odnosno boravište u jedinici lokalne odnosno regionalne jedinice.

Kandidature za članove savjeta mladih i njihove zamjenike temeljem javnog poziva za isticanje kandidatura mogu isticati:

- udruge koje su sukladno statutu ciljno i prema djelatnostima opredijeljene za rad s mladima i za mlade
- učenička vijeća
- studentski zborovi
- pomladci političkih stranaka, sindikalnih ili strukovnih organizacija u Republici Hrvatskoj
- neformalne skupine mladih.

Prema Zakonu o savjetima mladih (čl. 9), na temelju pisanih i obrazloženih kandidatura, članove savjeta mladih i njihove zamjenike bira predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u skladu sa zakonom kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave, statutom jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave i poslovníkom o radu predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, Zakonom o savjetima mladih i odlukom o osnivanju savjeta mladih.

Prema članku 10., predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno regionalne samouprave na prvoj sjednici nakon objave popisa važećih kandidatura raspravlja izvješće o provjeri formalnih uvjeta i s popisa važećih kandidatura za članove i zamjenike članova savjeta mladih tajnim glasovanjem bira članove i zamjenike članova savjeta mladih.

Glasovanje se obavlja zaokruživanjem broja ispred onoliko kandidata na listiću koliko po odluci o osnivanju savjeta mladih ima članova savjeta mladih.

1.3. Kako se određuje broj članova u savjetima mladih?

Prema članku 8. Zakona o savjetima mladih, broj članova savjeta mladih, uključujući predsjednika i zamjenika, mora biti neparan i ne može biti ni manji od pet niti veći od dvadeset i jedan, a utvrđuje se odlukom o osnivanju savjeta mladih, i to tako da savjet mladih:

- jedinice lokalne samouprave do 10 000 stanovnika ima najmanje pet, a najviše sedam članova
- jedinice lokalne samouprave od 10 001 do 30 000 stanovnika ima najmanje sedam, a najviše devet članova
- jedinice lokalne samouprave s više od 30 000 stanovnika ima najmanje devet, a najviše petnaest članova
- jedinice područne (regionalne) samouprave ima najmanje jedanaest, a najviše petnaest članova
- Grada Zagreba ima najmanje petnaest, a najviše dvadeset i jednog člana.

2. NACIONALNI ZAKONODAVNI OKVIR

2.1. Zakon o Savjetu mladih

Prvu verziju Zakona o savjetima mladih donio je Hrvatski sabor 16. veljače 2007. Odlukom o proglašenju Zakona o savjetima mladih, dok je 21. ožujka 2014. donesen novi Zakon o savjetima mladih (NN 41/2014) koji je dokinuo važenje dosadašnjeg Zakona o savjetima mladih (NN 23/2007). Od 2014. godine nije bilo izmjena zakona, te se tek u 2021. godini pristupilo izmjenama važećeg zakona kao dio zakonodavnog procesa, te je 4. studenog 2021. godine održan prvi sastanak Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o savjetima mladih.

Donošenjem izmjena i dopuna Zakona Radna skupina očekuje poboljšanje statusa savjeta mladih kod predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i mladih u široj javnosti, kvalitetniju suradnju s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te poticanje većeg interesa mladih na sudjelovanje u savjetima mladih što će rezultirati povećanjem broja savjeta mladih na nacionalnoj razini, kao i olakšanim djelovanjem sukladno Zakonu.

Djelovanjem savjeta mladih želi se postići bolja komunikacija mladih i donositelja odluka te veći angažman mladih u lokalnoj sredini koji će povećati kvalitetu života mladih sukladno njihovim potrebama.

Zakon o savjetima mladih uređuje osnivanje savjeta mladih, djelokrug, postupak izbora te druga pitanja od značaja za rad savjeta mladih. Cilj Zakona je sudjelovanje mladih u odlučivanju o upravljanju javnim poslovima od interesa i značaja za mlade, aktivno uključivanje mladih u javni život te informiranje i savjetovanje u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Provedba Zakona o savjetima mladih obveza je jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, dok Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku provodi nadzor nad provedbom Zakona i daje preporuke jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za njegovu efikasniju provedbu.

Prema stranicama Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade, odlukom čelnika tijela Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade osnovana je Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o savjetima mladih.

Donošenjem izmjena i dopuna Zakona očekuje se poboljšanje statusa savjeta mladih kod predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i mladih u široj javnosti, kvalitetnija suradnja s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te poticanje većeg interesa mladih na sudjelovanje u savjetima mladih što će rezultirati povećanjem broja savjeta mladih na nacionalnoj razini, kao i olakšano djelovanje sukladno Zakonu. Djelovanjem savjeta mladih želi se postići bolja komunikacija mladih i donositelja odluka te veći angažman mladih u lokalnoj sredini koji će povećati kvalitetu života mladih sukladno njihovim potrebama.

3. INTERNACIONALNI ZAKONODAVNI OKVIR

3.1. Europska povelja o sudjelovanju mladih u životu općina i regija

Mladi, kao prioritetna skupina ljudi u društvu, naglašeni su već 1971. u okviru Vijeća Europe kada je postavljeno pitanje aktivnog sudjelovanja mladih u društvu kada je načelo zajedničke uprave preuzeto iz deklaracije Vijeća ministara. 1992. Godine Vijeće Europe prihvatilo je Europsku povelju o sudjelovanju mladih u životu općina i regija, a koja je proklamirala aktivno sudjelovanje mladih u društvu i pri donošenju odluka. 2003. Godine donesena je Revidirana Europska povelja o sudjelovanju mladih u životu općina i regija kao jedan strateški dokument za mlade koji daje okvir i upute državama članicama za uključivanje mladih, te navodi kao bitne za mlade:

1. Sektorske politike

- a. Politike za sport, slobodno vrijeme i udruživanje mladih
- b. Politike borbe protiv nezaposlenosti i za zapošljavanje mladih
- c. Urbano okruženje, stambena politika i transport
- d. Obrazovanje koje potiče uključivanje mladih
- e. Politike mobilnosti i razmjena mladih
- f. Zdravstvene politike
- g. Ravnopravnost spolova
- h. Posebne politike za ruralna područja
- i. Politike za pristup mladih kulturnim sadržajima
- j. Politike održivog razvoja i okoliša
- k. Politike borbe protiv nasilja i kriminaliteta
- l. Politike anti-diskriminacije
- m. Politike seksualnog odgoja
- n. Politke pristupa pravima

te Povelja navodi:

2. Instrumente za uključivanje mladih

- a. Treninzi o sudjelovanju mladih u društvu
- b. Informiranje mladih
- c. Promicanje sudjelovanja mladih kroz informacijsko-komunikacijske tehnologije
- d. Promicanje sudjelovanja mladih u medijima
- e. Poticanje mladih ka volontiranju i radu za opće dobro
- f. Podrška projektima i inicijativama mladih
- g. Promicanje organizacija mladih
- h. Sudjelovanje mladih u udrugama i političkim strankama

kao i:

3. Institucionalizacija sudjelovanja mladih u lokalnom i regionalnom životu

- a. Savjeti mladih, Parlamenti mladih, Forumi mladih
- b. Podrška strukturama sudjelovanja mladih

3.2. Europska povelja o radu s mladima na lokalnoj razini ¹

22 Erasmus+ nacionalne agencije u području mladih zajedno sa svojim partnerima – mrežom InterCity Youth, mrežom POYWE, Europskim forumom mladih te partnerstvom EU i Vijeća Europe pokrenuli su Erasmus+ projekt strateške suradnje pod nazivom Europe Goes Local 3. Povelja je jedan od mnogih ishoda tog projekta. Povelja je nastala u postupku konzultacija diljem Europe u koji su bili uključeni razni dionici na svim razinama, uključujući vlade, općine, nevladine organizacije, organizacije i vijeća mladih, krovne organizacije i još mnoge druge. Povelju su stoga izradili i vlasnici su europska zajednica osoba koje rade s mladima i ona se tiče svih koji su uključeni u rad s mladima i žele ga unaprijediti – od donositelja politika do

¹ https://www.mobilnost.hr/cms_files/2020/10/1602836315_20191025-bilingual-booklet-hr-final-a5-format.pdf

osoba koje rade s mladima i mladih. Cilj Povelje je pridonijeti daljnjem razvoju rada s mladima na lokalnoj razini. U Povelji su navedena načela koja trebaju usmjeravati rad s mladima te smjernice na koji način bi razni aspekti rada s mladima trebali biti ustrojeni kako bi bili u skladu s tim načelima.

ORGANIZACIJA I PRAKSA RADA S MLADIMA NA LOKALNOJ RAZINI TREBA:

- ostvariti dijalog među relevantnim dionicima,
- preoblikovati ciljeve i svrhu u usklađene strategije i planove,
- utvrditi i uspostaviti preduvjete i radne procese potrebne za provedbu kvalitetnog rada s mladima,
- stalno razmjenjivati informacije o planovima i aktivnostima s ostalim lokalnim, nacionalnim i europskim dionicima u području mladih i aktivno sudjelovati u suradnji među sektorima i unutar samih sektora,
- savjetovati i dati mladima pristup čitavom nizu prilagođenih informacija o njihovim pravima kao i njihovim mogućnostima sudjelovanja u različitim oblicima lokalnih, nacionalnih i međunarodnih aktivnosti,
- poticati i poduprijeti mlade kako bi oni mogli:
 - susresti se unatoč svim oblicima prepreka i granica radi druženja,
 - razmjene iskustava i ideja, organizirati se, učiti jedni od drugih i djelovati,
 - biti aktivni građani i utjecati na društvo, uključujući sudjelovanje u donošenju političkih odluka,
 - biti otvoreni prema svijetu i aktivno sudjelovati u regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj mobilnosti i suradnji,
- izraziti zajedno s mladima ciljeve učenja koje oni smatraju važnima za njihov osoban i društveni razvoj,
- zabilježiti i predložiti ishode neformalnog i informalnog učenja mladih, tj. znanja, vještine, stavove i vrijednosti koje su stekli tijekom rada s mladima i poduprijeti validaciju ostvarenih kompetencija,
- pružiti osobama koje rade s mladima informacije, obrazovanje, osposobljavanje i potporu koja je važna i prilagođena lokalnim potrebama te poticati i poduprijeti stalan razvoj kompetencija.

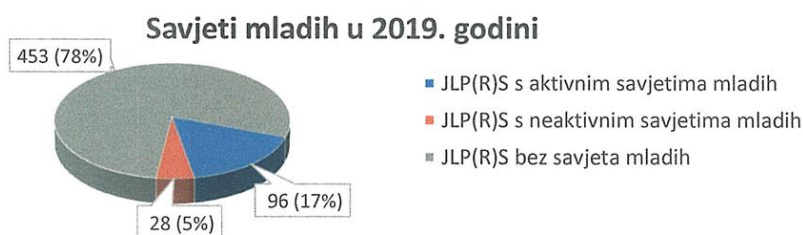
4. PREGLED RADA SAVJETA MLADIH

Prema izvještaju Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade, u 2019. godini, u Hrvatskoj je bilo aktivnih 96 savjeta mladih od ukupno osnovanih 124 savjeta mladih. 28 savjeta mladih nije u potpunosti djelovalo u skladu s odredbama Zakona o savjetima mladih te ih se nije smatralo aktivnima.

Središnji državni ured smatra aktivnima one savjete koji su:

- Održali barem jednu sjednicu u 6 mjeseci
- Usvojili program rada
- Ostvarili konkretne rezultate svoga djelovanja u suradnji s predstavničkim i/ili izvršnim tijelom
- Ili su sudjelovali u konkretnim programskim aktivnostima

Savjeti mladih su aktivno djelovali u Gradu Zagrebu i još 15 županija, 49 gradova i 31 općini. Savjeti mladih su održali ukupno 509 sjednica u 2019. godini. Prema dostavljenim izvještajima, 115 savjeta mladih je usvojilo program rada, a 84 savjeta su ostvarila konkretne rezultate u suradnji s predstavničkim tijelima lokalne i područne samouprave.

Izvor: Godišnje izvješće o praćenju provedbe Zakona o savjetima mladih u 2019. godini, Središnji državni ured za demografiju i mlade

5. SAVJET ZA MLADE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE ²

Savjet za mlade Vlade RH je međuresorno savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske sa zadaćom sudjelovanja u razvoju javnih politika za mlade.

Savjet se osnovao temeljem Odluke o osnivanju Savjeta za mlade donesene 2012. godine, Odluke o izmjenama Odluke o osnivanju Savjeta za mlade donesene 2015. godine, Odluke o izmjenama i dopuni Odluke o osnivanju Savjeta za mlade donesene 2017. godine te Odlukom Vlade Republike Hrvatske o osnivanju Savjeta za mlade od 11. ožujka 2021. godine.

Zadnjom Odlukom povećan je broj predstavnika udruga i organizacija mladih i za mlade u tom savjetodavnom tijelu Vlade kao i broj članova Savjeta.

Zadaća Savjeta za mlade Vlade RH:

- sudjelovati u kontinuiranom praćenju i analizi javne politike koja se odnosi i/ili utječe na mlade u Republici Hrvatskoj
- sudjelovati u davanju mišljenja Vladi Republike Hrvatske o nacrtima propisa od osobitog značenja za unaprjeđivanje položaja mladih
- pratiti rad ministarstava i drugih tijela državne uprave u provedbi, praćenju i vrednovanju politika za mlade u okviru njihove nadležnosti, te s tim u vezi, davati mišljenja i preporuke
- pratiti razvoj udruga mladih i za mlade i daje preporuke za unaprjeđenje njihovog rada i sustava potpore
- davati preporuke za razvoj politika za mlade i uključivanje mladih na lokalnoj, područnoj (regionalnoj), nacionalnoj i međunarodnoj razini u ostvarivanju tih politika
- pratiti pojavnosti u društvu od značaja za mlade i predlagati mjere u vezi s njima
- osiguravati kontinuirani dijalog državnih tijela, tijela državne uprave, organizacija civilnoga društva, savjeta mladih i akademske zajednice, medija i drugih predstavnika zainteresirane javnosti o unaprjeđenju položaja mladih u Republici Hrvatskoj
- izvršavati zadaće kojima se ostvaruje osnovna svrha djelovanja Savjeta, radi stvaranja poticajnog okruženja za unaprjeđenje položaja mladih.

² <https://demografijaimladi.gov.hr/istaknute-teme/mladi-4064/savjet-za-mlade-vrh/4068>

6. PREGLED PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA

U sklopu projekta Mreža za aktivaciju mladih, HendaL agencija je provela istraživanje o prilikama i potrebama mladih u Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno korištenjem kombinacije dvije metode: online istraživanja (putem poveznice na anketu članovima HrNation online panela) te osobnog anketiranja. Kako bi uvjeti odgovaranja na upitnik za oba dijela uzorka bili što sličniji, i kod osobnog anketiranja je korištena metoda samo ispunjavanja, tj. ispitanici su sami ispunjavali upitnik na tablet uređaju.

Istraživanje je provedeno od 9. do 25. travnja 2021. U istraživanju je korišten reprezentativni dvostruko stratificirani uzorak (prema 6 regija i 4 veličine naselja) prema Cenzusu 2011. Odabir naselja definiran je prema broju stanovnika relevantne dobne skupine godina koji žive u navedene četiri veličine naselja.

Q50. Jeste li ikada čuli za Savjet mladih? (Table 68.1)			
		n	%
Jeste li ikada čuli za Savjet mladih?	Da	266	26.6
	Ne	734	73.4
Total		1,000	100.0
Q51. Postoji li Savjet mladih u Vašoj lokalnoj zajednici? (Table 69.1)			
		n	%
Postoji li Savjet mladih u Vašoj lokalnoj zajednici?	Da, postoji	94	35.2
	Ne, ne postoji	59	22.3
	Ne znam	113	42.5
Total		266	100.0

Q52. Jeste li / bili član Savjeta mladih? (Table 70.1)			
		n	%
Jeste li / bili član Savjeta mladih?	Da	25	9.5
	Ne	241	90.5
Total		266	100.0
Q53. Jeste li imali rukovodeću funkciju u Savjetu mladih? (Table 71.1)			
		n	%
Jeste li imali rukovodeću funkciju u Savjetu mladih?	Da	11	41.7
	Ne	15	58.3
Total		25	100.0
Q54. Poznajete li osobno nekoga tko je trenutno ili je bio u Savjetu mladih? (Table 72.1)			
		n	%
Poznajete li osobno nekoga tko je trenutno ili je bio u Savjetu mladih?	Da	98	37.0
	Ne	168	63.0
Total		266	100.0
Q55. Pratite li aktivno rad Savjeta mladih putem web stranica, društvenih mreža ili drugih oblika komunikacije? (Table 73.1)			
		n	%
Pratite li aktivno rad Savjeta mladih putem web stranica, društvenih mreža ili drugih oblika komunikacije?	Da	51	19.1
	Ne	215	80.9
Total		266	100.0
Q56. Znete li čime se bavi Savjet mladih? (Table 74.1)			
		n	%
Znete li čime se bavi Savjet mladih?	Da	145	54.7
	Ne	120	45.3
Total		266	100.0

Q57. Jeste li ikada pročitali Zakon o Savjetu mladih? (Table 75.1)			
		n	%
Jeste li ikada pročitali Zakon o Savjetu mladih?	Da	42	15.8
	Ne	224	84.2
Total		266	100.0
Q58. Zate li kako se biraju članovi u Savjet mladih? (Table 76.1)			
		n	%
Zate li kako se biraju članovi u Savjet mladih?	Da	49	18.3
	Ne	217	81.7
Total		266	100.0
Q59. Za svaku od navedenih tvrdnji, na skali od 1 do 5 označite u kojoj mjeri se odnosi na vas. - Potrebno više informirati javnost o promjenama koje je postigao Savjet mladih u vašoj lokalnoj zajednici (Table 77.1)			
		n	%
Potrebno više informirati javnost o promjenama koje je postigao Savjet mladih u vašoj lokalnoj zajednici	1 Uopće se ne slažem	50	5.0
	2	72	7.2
	3	238	23.8
	4	327	32.7
	5 U potpunosti se slažem	314	31.4
Total		1,000	100.0

Q60. Za svaku od navedenih tvrdnji, na skali od 1 do 5 označite u kojoj mjeri se odnosi na vas. - Imam potrebu saznati više o Savjetu mladih. (Table 78.1)

		n	%
Imam potrebu saznati više o Savjetu mladih.	1 Uopće se ne slažem	117	11.7
	2	107	10.7
	3	315	31.5
	4	276	27.6
	5 U potpunosti se slažem	186	18.6
Total		1,000	100.0

Q61. Za svaku od navedenih tvrdnji, na skali od 1 do 5 označite u kojoj mjeri se odnosi na vas. - Postoji potreba za tijelom koje čine isključivo mladi. (Table 79.1)

		n	%
Postoji potreba za tijelom koje čine isključivo mladi.	1 Uopće se ne slažem	27	2.7
	2	52	5.2
	3	233	23.3
	4	363	36.3
	5 U potpunosti se slažem	324	32.4
Total		1,000	100.0

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Q62. Za svaku od navedenih tvrdnji, na skali od 1 do 5 označite u kojoj mjeri se odnosi na vas. - Članove tijela koje se bavi mladima trebali bi birati isključivo mladi. (Table 80.1)

		n	%
Članove tijela koje se bavi mladima trebali bi birati isključivo mladi.	1 Uopće se ne slažem	21	2.1
	2	37	3.7
	3	203	20.3
	4	358	35.8
	5 U potpunosti se slažem	381	38.1
Total		1,000	100.0

Q59-Q62. Za svaku od navedenih tvrdnji, na skali od 1 do 5 označite u kojoj mjeri se odnosi na vas. - MEAN (Table 81.1)

	Mean	Standard deviation	Median	Minimum	Maximum	N
Potrebno više informirati javnost o promjenama koje je postigao Savjet mladih u vašoj lokalnoj zajednici	3.78	1.11	4	1	5	N=1000
Imam potrebu saznati više o Savjetu mladih.	3.31	1.23	3	1	5	N=1000
Postoji potreba za tijelom koje čine isključivo mladi.	3.90	1.00	4	1	5	N=1000
Članove tijela koje se bavi mladima trebali bi birati isključivo mladi.	4.04	0.96	4	1	5	N=1000

7. PROBLEMI U RADU SAVJETA MLADIH

7.1. Izbor članova savjeta mladih i uključenost različitih grupa mladih

Jedan od glavnih razloga za uvođenje savjeta mladih 2007. godine bila je jako slaba zastupljenost mladih (15. - 30. godina) u predstavničkim tijelima općina, gradova i županija. Prošlo je 15-ak godina i nekoliko ciklusa lokalnih izbora. Trenutno nisu javno dostupni podaci i analize kako bi se usporedilo kretanje zastupljenosti mladih u SM-ovima

Važna intencija je i uključivanje onih mladih koji nisu dio nijednog organiziranog djelovanja mladih. Dakle, riječ je o neformalnim grupama mladih. Ta skupina mladih ostala je u ovih 15-ak godina i dalje izvan savjeta mladih, a većinom su članovi savjeta mladih predstavnici političkih stranaka i udruga.

Trenutna zakonska odredba propisuje da predstavnička tijela biraju članove savjete mladih na temelju pisanih i obrazloženih kandidatura (čl. 9. Zakon o savjetima mladih). Nije predviđeno da kandidati imaju pravo predstaviti se na sjednici predstavničkog tijela prije glasovanja odnosno odgovoriti na pitanja članova predstavničkog tijela koje izabire savjet mladih. To znači da predstavničko tijelo bira „savjetnike“ na tri godine bez da ih uopće vidi i s njima obavi razgovor. Na taj način, dolazi do pojavnosti tzv. šalabahter demokracije gdje neki članovi predstavničkog tijela prije sjednice dobiju točnu uputu za koje kandidate glasovati, a dio članova ne poznaje predložene kandidate pa nasumično zaokružuju predložene kandidate za savjet mladih.

Svaka općina, grad ili županija imaju vlastite javne pozive u kojima raspisuju dodatne kriterije koji često onemogućuju širu uključenost mladih u izborni proces. Takva je, primjerice, odredba o potrebi ovjere potpisa kandidata za člana pred predstavnikom lokalne vlasti. Budući da se za savjete mladih u manjim sredinama često kandidiraju studenti koji žive u drugom dijelu Hrvatske, oni bi zbog ovjere potpisa trebali putovati u svoje mjesto pa ih to demotivira od kandidature.

Premda 73.9% mladih smatra da tijelo koje se bavi mladima trebaju birati isključivo mladi, valja napomenuti kako bi u tom smislu bila riječ o vijećima mladih, a ne savjetima mladih.

7.2. Osposobljenost članova savjeta mladih

Pri dolasku na svoju dužnost, članovi savjeta mladih često nisu upoznati sa svojim ovlastima odnosno ne raspolažu potrebnim vještinama.

Navedeno dovodi do nezakonitog djelovanja, s jedne strane, i do nezadovoljavajućeg obavljanja zakonskih ovlasti, s druge strane.

Savjeti mladih nerijetko organiziraju humanitarne akcije, kulturno-umjetničke i sportske manifestacije, iako to nije u njihovoj nadležnost te se zapravo bave onime čime se bave udruge i drugi oblici organizacija civilnog društva. Nepoznavanje zakonodavnog okvira, neposjedovanje komunikacijskih i zagovaračkih vještina te preokupiranost poslovima kojima se savjet niti ne treba baviti - sve to dovodi do nezadovoljavajućeg obavljanje zakonskih ovlasti.

Iako je ovaj problem prisutan, sustavna edukacija za članove savjeta mladih razrađena kroz određene module s kvalitetnim predavačima trenutno ne postoji.

7.3. Problem informiranosti o savjetima mladih i vidljivosti savjeta mladih

U sklopu projekta Mreža za aktivaciju mladih provedeno je istraživanje među mladima o raznim temama koje utječu na živote mladih. Između ostalog, provedeno je istraživanje o upoznatosti mladih o savjetima mladih. Istraživanje je provedeno na uzorku od 1000 mladih.

Od 1000 ispitanika, samo 26.6% je čulo za savjete mladih. Od njih 26,6% koji znaju što je savjet mladih, čak njih 45% ne zna postoji li savjet mladih u njihovoj zajednici.

Savjeti mladih su savjetodavna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja promiču i zagovaraju prava, potrebe i interese mladih na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini.

Ovo istraživanje je pokazalo da su mladi neupoznati s pojmom savjeta mladih i radom savjeta u svojim zajednicama.

Mladi su neinformirani o tome što je savjet mladih, čemu služe savjeti mladih, kako mogu postati članovi savjeta mladih, postoje li savjet mladih u njihovim lokalnim zajednicama i čime se bave.

Prema istraživanju, od 26.6% upoznatih s pojmom savjeta mladih, poražavajući broj njih i dalje ne zna kako se biraju članovi savjeta mladih, čak njih 84.2%.

Zašto su ovi podaci problematični?

1. Mladi su neinformirani o postojanju savjetodavnog tijela mladih koje bi trebalo promicati i zagovarati potrebe i prava mladih u njihovim lokalnim zajednicama.
2. Nemogućnost osnivanja i konstituiranja savjeta mladih u nekim lokalnim i područnim jedinicama radi nedovoljnog broja kandidatura za članove savjeta mladih.
3. Savjeti mladih ne mogu uspješno zagovarati probleme, potrebe i interese mladih u svojoj zajednici ako mladi nisu upoznati s time da postoji tijelo čiji je to zadatak i kome se mogu obratiti sa svojim problemima.

Drugi problem na koji smo naišli istražujući informiranost mladih o savjetima je problem vidljivosti savjeta, njihovog programa i rada u lokalnim i područnim zajednicama.

Od 266 ispitanika koji su znali što su savjeti mladih, njih čak 80.9% je odgovorilo da ne prati rad savjeta mladih putem web stranica, društvenih mreža ili ostalih komunikacijskih kanala.

**POBOLJŠANJE VIDLJIVOSTI
I INFORMIRANOSTI
O RADU SAVJETA MLADIH**

Savjeti mladih u pravilu komuniciraju s mladima putem svojih društvenih mreža, Facebooka i Instagrama.

Istovremeno, čak 68.7% vidi potrebu za postojanjem tijela koji čine samo mladi, čak 64.1% ispitanika je izjavilo da bi savjeti i donositelji odluka više trebali informirati građane o promjenama na koje su utjecali te 46.2% je izjavilo da ima potrebu više saznati o radu savjeta mladih u svojoj zajednici.

Dakle, zaključak koji proizlazi je da rad savjeta mladih nije vidljiv široj javnosti što zasigurno utječe na to koliko mladi znaju o savjetima mladih i radu savjeta, ali i na to koliko kvalitetno savjeti agitiraju za potrebe mladih u svojoj zajednici.

8. PREPORUKE

8.1. Institucionalizacija rada Savjeta mladih na razini Republike Hrvatske

Trenutno u Republici Hrvatskoj ne postoji krovno tijelo na razini države koje bi spajalo sve Savjete mladih u RH kako bi mogli razmijenjivati iskustva, ideje, razmatrali probleme i potencijalna rješenja.

To je potrebno iz razloga što problemi koji se pojavljuju na različitim geografskim područjima u RH su često isti te bi se kroz nacionalno koordinacijsko tijelo takva pitanja mogla zajednički raspravljati i razmatrati od strane članova Savjeta mladih iz cijele Hrvatske kao i razmijenjivati primjere dobre prakse.

Izraženost tog problema i njegovog postojanja, vidljiva je u tome da su sami mladi doskočili tome i osnovali:

1. Udrugu pod nazivom: "Koordinacija savjeta mladih Republike Hrvatske, registriranu pri Registru udruga Republike Hrvatske"
2. Neformalnu skupinu članova Savjeta mladih: "Koordinacija županijskih savjeta mladih Republike Hrvatske", koja nema pravnu osobnost

8.2. Jačanje vidljivosti Savjeta mladih u Hrvatskoj

Istraživanja su pokazala da mladima generalno nedostaju vještine potrebne za sudjelovanje u građanskom životu.

- Uvrstiti savjete mladih u gradivo politike i gospodarstva
- Organizirati posjete savjeta mladih obrazovnim institucijama u lokalnim i područnim zajednicama
- Provoditi lokalne promotivne kampanje za podizanje vidljivosti savjeta mladih
- Savjeti trebaju kontinuirano informirati javnost o svom radu putem društvenih mreža i službenih web stranica

Prilikom istraživanja rada savjeta mladih, primijetili smo da je jedan od ključnih problema neupoznatost mladih s postojanjem savjeta mladih.

Iz tog problema izvire svi daljnji problemi kao što su neosnivanje savjeta mladih radi nedovoljnog broja kandidatura ili ne postojanja pritiska na lokalnu vlast da osnuju savjete mladih.

Iz tog razloga prvi korak je informirati same mlade o savjetima mladih, značaju savjeta mladih i kako se mogu uključiti u rad savjeta mladih.

Škole su odgojno-obrazovne ustanove i jedan od zadataka je priprema mladih za sudjelovanje u građanskom i političkom životu.

Osobe koje pohađaju sedmoroškolsko obrazovanje, imaju obvezan predmet politike i gospodarstva.

Nastavni predmet Politika i gospodarstvo omogućuje učeniku stjecanje ekonomske i političke pismenosti. Učenik stječe znanja o politici kao sadržaju (policy), političkim institucijama (polity) i političkim procesima (politics) te razvijanje političke kulture za aktivno sudjelovanje u oblikovanju političke zajednice, za uključivanje u procese donošenja odluka koje se tiču svakog člana političke zajednice. Svrha učenja i poučavanja predmeta stvaranje je poticajnoga okružja za razvoj učenika u informirane, aktivne i odgovorne građane u zajednici kojoj pripadaju, punoj različitosti, na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini.

Istovremeno, predmet ne spominje savjete mladih i njihov značaj, ne informira mlade kako da uključe u rad savjeta, a savjeti su ujedno jedna od prvih demokratskih institucija kroz koje možemo uključivati mlade u proces donošenja odluka i odgajati ih u politički aktivne građane.

Kako ne bi mlade upoznali sa savjetima tek pred kraj srednjoškolskog obrazovanja i o samo učenike koji se odluče za srednjoškolsko obrazovanje, savjeti bi trebali u dogovoru s obrazovnim ustaovama, organizirati posjete u sklopu sata razrednika.

Na taj način bi:

- Upoznali mlade sa savjetima mladih, s naglaskom na njihove lokalne savjete (ako postoje)
- Dali priliku mladima da se informiraju o radu savjeta mladih i postave sva pitanja koja ih zanimaju
- Postigli dizanje vidljivosti rada lokalnih i područnih savjeta mladih u njihovim zajednicama

Dodatan benefit je poticanje vršnjačkog, neformalnog i kreativnog učenja u obrazovnim ustanovama.

Kako bi do javnosti došle informacije o radu savjeta u njihovim lokalnim zajednicama, savjeti bi trebali osmisliti promotivne kampanje za svoj rad.

Time djemo priliku zajednici da izrazi svoje potrebe i usmjeri rad savjeta na probleme koje izrazi. Isto tako kroz vidljivost rada savjeta, informacije o samim savjetima će brže i lakše doći do mladih.

Zadnji korak je ustabiliti komunikaciju savjeta s mladima koristeći kanale komunikacije koje mladi najviše koriste. Dakle koristeći društvene mreže i pratiti trendove mladih i prebacivati se na korištenje društvenih mreža koji su aktualni u to trenutku za mlade. Savjeti mladih u Republici Hrvatskoj su nevidljivi široj populaciji odnosno prvenstveno mladima čije bi probleme i teme trebali zastupati te to povlači pitanje svrsishodnosti što je vidljivo i iz napravljenog istraživanja. Na uzorku od **1.000** mladih osoba, 26,6% je čulo za postojanje Savjeta mladih, a **73,4%** nije čulo za postojanje Savjeta mladih.

Stoga je od krucijalne važnosti podići razinu informiranosti mladih o postojanju Savjeta mladih kao savjetodavnog tijela donositelja odluka kroz koje se može čuti glas mladih vezano uz njihove probleme, ideje i potrebe.

Mjere kroz koje bi se taj problem mogao riješiti su:

- promotivne kampanje na društvenim mrežama (Facebook, Instagram) odnosno oglasi koji bi se mogli financirati kroz proračune Savjeta mladih
- Edukacija o Savjetima mladih kroz formalni obrazovni sustav - jedan sat razrednika u 1. razredu srednje škole te na jednom satu Politike i gospodarstva u 4. razredu srednje škole uz održavanje predavanja od strane predstavnika lokalnih Savjeta mladih u srednjim školama, na fakultetima
- Održavanje informativne tribine/konferencija od strane lokalnih/regionalnih Savjeta mladih na kojima bi se okupljale udruge mladih i za mlade i zainteresirani mladi
- Suradnja s učeničkim vijećima, studentskim zborovima, te ostalim organizacijama za mlade

8.3. Edukacija članova Savjeta mladih

Polazeći od činjenice, kako je u tekstu iznad navedeno, da se članovi Savjeta mladih biraju kroz predstavnička tijela, što je često po ključu političke pripadnosti, potrebno je uvesti dodatno educiranje članova i članica Savjeta mladih.

Kroz navedenu edukaciju članovi i članice bi se trebali upoznati s pravima i obvezama koje oni imaju kroz svoje članstvo.

Potrebno je posebno educirati članice i članove o djelokrugu rada Savjeta mladih, o važnosti Savjeta mladih kao savjetodavnog tijela donositelja odluka na lokalnim i regionalnim razinama lokalne samouprave kojemu mogu izlagati probleme i ideje mladih ljudi kao i potencijalna rješenja, o važnosti komunikacije s mladima te važnosti Savjeta kao kanala komunikacije prema donositeljima odluka, o načinu pisanja prijedloga i amandmana predstavničkim tijelima

lokalnih i regionalnih samouprava kao i o aktivnom sudjelovanju u pisanju programa za mlade svojih lokalnih zajednica te o važnosti uključivanja u radna tijela lokalnih i regionalnih samouprava koje im pruža Zakon o savjetima mladih. Konkretno, to se može postići na nekoliko načina:

- organizacija edukativnih radionica od strane lokalnih tj. regionalnih samouprava
- organizacija edukativnih radionica od strane Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade
- Kvalitetnog tranzicijskog programa između starog i novog saziva Savjeta mladih u svakoj pojedinoj lokalnoj ili regionalnoj samoupravi

Ove modalitete edukacije mladih generalno navodi i Revidirana Povelja o sudjelovanju mladih u životu općina i regija kao pozitivan primjer te bi se isti shodno trebalo primijeniti i u Republici Hrvatskoj.

Upravo bi jedna od članica Mreže za aktivaciju mladih mogla pokrenuti sustavnu edukaciju za članove savjeta mladih.

8.4. Transparentniji, inkluzivniji i unificirani izborni proces

Potrebno je izborni proces učiniti transparentnijim, inkluzivnijim i uniformiranijim.

Transparentnost se može povećati propisivanjem mogućnosti da se kandidat za člana savjeta mladih može predstaviti članovima predstavničkog tijela koji ga biraju. Rezultati izbora s brojem glasova trebaju biti javno objavljeni u najkraćem roku.

Inkluzivnost se može postići propisivanjem obveze da se o javnom pozivu moraju obavijestiti sve odgojno-obrazovne i visokoškolske ustanove, vijeća učenika i studentski zborovi, udruge građana i pomladci političkih stranaka koji djeluju na području jedinice za koju se raspisuje poziv. Nadalje, potrebno je koristeći medije i na javnim površinama izvijestiti zainteresiranu

javnost o raspisivanju javnog poziva, a u cilju informiranja mladih koji nisu dio formalnih oblika organiziranja.

Unificiranost je moguće postići kroz tzv. model poziv koji bi bio ogledni primjer javnog poziva koji mogu koristiti sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Tako će neki otežavajući kriteriji, poput ovjere potpisa, biti izostavljeni iz budućih izbornih procesa. Time se omogućuje i propisivanje elektroničke dostave kandidature odnosno digitalizacije cijelog izbornog procesa.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

9. ZAKLJUČAK

Dakle, savjeti mladih su savjetodavna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja promiču i zagovaraju prava, potrebe i interese mladih na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini.

Provedeno istraživanje je pokazalo da su mladi neinformirani o postojanju savjeta mladih i funkciji savjeta. Čak i mladi koji su čuli za savjet mladih, nisu upoznati s time ima li njihova lokalna zajednica savjet mladih.

Istovremeno, većina ispitanika ima potrebu saznati više o radu savjeta mladih i smatra da se treba podići informiranost o radu savjeta.

Analiza rada savjeta mladih i informiranost o savjetu mladih je ukazala na nekoliko problema i rješenja tih problema.

Prvenstveno, potrebno je podići razinu informiranosti mladih o postojanju Savjeta mladih kao savjetodavnog tijela donositelja odluka kroz koje se može čuti glas mladih vezano uz njihove probleme, ideje i potrebe.

Sekundarno, potrebno je izborni proces učiniti transparentnijim, inkluzivnijim i uniformiranijim.

Potrebno je posebno educirati članice i članove o djelokrugu rada Savjeta mladih, o važnosti Savjeta mladih kao savjetodavnog tijela donositelja odluka na lokalnim i regionalnim razinama lokalne samouprave kojemu mogu izlagati probleme i ideje mladih ljudi kao i potencijalna rješenja, o važnosti komunikacije s mladima te važnosti Savjeta kao kanala komunikacije prema donositeljima odluka, o načinu pisanja prijedloga i amandmana predstavničkim tijelima lokalnih i regionalnih samouprava kao i o aktivnom sudjelovanju u pisanju programa za mlade

**POBOLJŠANJE VIDLJIVOSTI
I INFORMIRANOSTI
O RADU SAVJETA MLADIH**

svojih lokalnih zajednica te o važnosti uključivanja u radna tijela lokalnih i regionalnih samouprava koje im pruža Zakon o savjetima mladih.

I za kraj, potrebno je osnovati krovno tijelo na razini države koje bi spajalo sve Savjete mladih u RH kako bi mogli razmijenjivati iskustva, ideje, razmatrali probleme i potencijalna rješenja.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

10. LITERATURA

1. Zakon o savjetima mladih (Narodne novine 23/2007)
2. Zakon o savjetima mladih (Narodne novine 41/2014)
3. Godišnje izvješće o praćenju provedbe Zakona o savjetima mladih u 2019. godini,
Središnji državni ured za demografiju i mlade
4. Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional
Life (Congress of Local and Regional Authorities - Council of Europe -
Recommendation 128 (2003))
<https://rm.coe.int/168071b4d6,%20https://www.coe.int/en/web/congress/youth>
5. Europska povelja o radu s mladima na lokalnoj razini
https://www.mobilnost.hr/cms_files/2020/10/1602836315_20191025-bilingual-booklet-hr-final-a5-format.pdf

